GOA UNIVERSITY
Taleigao Plateau, Goa 403 206

REVISED MINUTES

of the 5th Meeting of the Standing Committee of

X ACADEMIC COUNCIL

Day & Date

Tuesday, 14th February, 2023 & Thursday, 23rd February, 2023

Time

10.00 a.m.

Venue
Council Hall,
Administrative Block
Goa University

D 3.12	**Minutes of the Board of Studies in Portuguese meeting held on 18.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Portuguese meeting held on 18.10.2022 with the suggestion to thoroughly verify the translation of titles/font in languages before uploading the Syllabus on the website. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.13	**Minutes of the Board of Studies in Biochemistry meeting held on 22.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Biochemistry meeting held on 22.10.2022 with the suggestion to replace terminology 'Text Books/References/Readings' with 'References/Readings.' **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.14	**Minutes of the Board of Studies in Philosophy meeting (by circulation)** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Philosophy meeting held by circulation with the following suggestions: 1. Prerequisites for the Course PYTC 601 – Research Methodology to be added. 2. Pedagogy for the Course to be included. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.15	**Minutes of the Board of Studies in Biotechnology meeting held on 13.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Biotechnology meeting held on 13.10.2022 with the following suggestions: 1. Heading 'Elective Generic Course' mentioned under Course Structure to be replaced with 'Generic Elective Course'. 2. Course level listed below the Course structure to be deleted. 3. The syllabus to be submitted as per prescribed syllabus template. 4. Number of hours of the Course Code GBTR-502, Bioprocess Technology to be corrected. 5. Course Code of the Course Scuba Diving to be verified. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.16	**Minutes of the Board of Studies in Marathi meeting held on 19 and 20.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Marathi meeting held on 19.10.2022 and 20.10.2022 with the following suggestions: 1. Title of the Courses to be indicated in both Marathi and English languages. 2. Translation of titles/font in languages to be thoroughly verified before uploading on the website. Hon'ble Vice-Chancellor (Chairperson) thanked Prof. K. S. Bhat on behalf of the Academic Council for his cooperation and contribution to the academic progress of

	the University as Dean, Shenoi Goembab School of languages & Literature during his tenure. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.17	**Minutes of the Board of Studies in Sanskrit meeting held on 28.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Sanskrit meeting held on 28.10.2022 with the following suggestions: 1. Number of hours for Course Code SATE -401, Discipline Specific Elective Course to be verified. 2. Titles of the Courses to be written in Devanagari and English language. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.18	**Minutes of the Board of Studies in Marine Microbiology meeting held on 21.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Marine Microbiology meeting held on 21.10.2022 with the following suggestions: 1. Tutorials/Lectures (L-T-P) mentioned under Structure to be deleted. 2. Prerequisite for the courses to be specified. 3. Prerequisite to be changed of the Course MMTE 501 Phytoplankton Ecology and Genomics. 4. Terminology Textbook/References to be changed to References/Readings. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.19	**Minutes of the Board of Studies in Marine Science meeting held on 27.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Marine Science meeting held on 27.10.2022 with the following suggestions: 1. Tutorials/Lectures (L-T-P) mentioned under Structure to be deleted. 2. Wherever only one module exists under content, heading ‘Module I’ to be deleted. 3. Titles and the syllabus of the Courses to be verified. 4. Python to be explored under Course Code MSTE 501. 5. The content of the Course Code MSTE – 530 to be revised. 6. MSTE – 525 Advanced Research Analysis Course, from Pedagogy Terminology ‘faculty’ to be deleted. **(Action: Assistant Registrar Academic-PG)**
D 3.20	**Minutes of the Board of Studies in Earth Science meeting held on 29.10.2022.** The Standing Committee of the Academic Council approved the minutes of the Board of Studies in Earth Science meeting held on 29.10.2022 with the following suggestions: 1. Tutorials/Lectures (L-T-P) mentioned under Structure to be deleted. 2. AGPE -508 Practical of Petroliferous Basins of India Programme to be conducted

Std. Com. X AC-5
14.02.2023

GOA UNIVERSITY
Taleigao Plateau, Goa 403 206

FINAL AGENDA

For the 5th Meeting of the Standing Committee of

X ACADEMIC COUNCIL

Day & Date

Tuesday, 14th February, 2023

Time

10.00 a.m.

Venue
Conference Hall
Administrative Block
Goa University

	Part C. i. Recommendations regarding preparation and publication of selection of reading material in the subject or group of subjects and the names of the persons recommended for appointment to make the selection. N.A. **Part D** i. Recommendation regarding general academic requirements in the Departments of University or affiliated colleges.N.A. ii. Recommendations of the Academic Audit Committee and status thereof: **N.A.** **Part E** i. Recommendations of the text books for the course of study at undergraduate level:N.A. ii. Recommendations of the text books for the course of study at post graduate level: N.A. **Part F** Important points for consideration/ approval of Academic Council i. The important points/recommendations of BoS that require consideration/approval of Academic Council (points to be highlighted) as mentioned below **a. Semester III and Semester IV courses for the M.Sc. Biotechnology and M.Sc. Marine Biotechnology programme.** **b. Research Methodology Course for Ph.D. Biotechnology.** **c. List of examiners for the B.Sc. Biotechnology Programs.** The declaration by the chairman that the minutes were readout by the Chairman at the meeting itself. Date: 19.10.2022 Place: School of Biological Sciences & Biotechnology, Goa University. Sd/- Signature of the Chairman **Part G**. The Remarks of the Dean of the faculty i) The minutes are in order. ii) The minutes may be placed before the Academic Council with remarks if any. iii) May be recommended for approval of Academic Council. iv) Special remarks if any. Date: 19.10.2022 Place: Goa University (Back to Index)
D 3.16	**Minutes of the Board of Studies in Marathi meeting held on 19 and 20.10.2022.** **Part A** i. Recommendations regarding courses of study in the subject or group of subjects at the undergraduate level: NIL ii. Recommendations regarding courses of study in the subject or group of subjects at the postgraduate level: **(Annexure I Refer page No. 623)**

1. **The BoS finalized Research Specific Optional (MRTR) courses for the semester III and IV.**
   Following are the courses:

MRTR 501
संशोधन पद्धती व तंत्र
MRTR 502
लोकसाहित्याचे संशोधन
MRTR 503
तौलनिक साहित्याभ्यास
MRTR 504
स्त्रीवादी मराठी साहित्य : स्वरूप आ ण संशोधन
MRTR 205
महानगरीय मराठी साहित्य : स्वरूप आ ण संशोधन
MRTR 506
ग्रामीण मराठी साहित्य : स्वरूप आ ण संशोधन
MRTR 507
मराठीतील नियतका लके
MRTR 508
भारतीय साहित्याचा अभ्यास

BoS also finalized optional Generic Course (MRTG) for semester III and IV. (Annexure II. Refer page No.640)

MRTG 501
मराठीतील वज्ञान साहित्य
MRTG 502
भाषांतर वद्या
MRTG 503
साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास

MRTG 504
सर्जनशील लेखन
MRTG 505
सांस्कृतिक अभ्यास आ ण प्रवासवर्णने
MRTG 506
पर्यावरण आ ण मराठी साहित्य
MRTG 507
वृत्त, छंद आणि काव्याभ्यास
MRTG 508
व्यावसायिक मराठी

D 3.16 Minutes of the Board of Studies in Marathi meeting held on 19 and 20.10.2022.

Annexure I

GOA UNIVERSITY
DISCIPLINE OF MARATHI
Shenoi Goembab School of Languages and Literature
Course code: MRTR-501
Title of the course: संशोधन पद्धती व तंत्र
Number of credits: 4 Number of hours: 60
Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना मराठी वषयाचे ज्ञान व मराठी साहित्याच्या संशोधनाची पूर्वपीठिका माहीत असणे आवश्यक आहे.	
उद्दिष्टे :	१. संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करून संशोधनाचे कार्य, पद्धती व प्र क्रयेचा परिचय करून देणे. २. संशोधन वषयक लेखनाला प्रवृत्त करणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १. संशोधनः संकल्पना, स्वरूप व प्रकार १.१ संशोधनाचे स्वरूप १.२ संशोधन, समीक्षा व इतिहास यांतील परस्परसंबंध १.३ संशोधनाचे प्रकार : वैज्ञानिक, सामाजिक व साहित्य संशोधन श्रेयांकन २. संशोधन पद्धती व व वध क्षेत्रे २.१ संशोधन पद्धती : वगमनात्मक, निगमनात्मक, प्रयोगनिष्ठ, वर्णनात्मक, ऐतिहा सक, तौलनिक, पाठ च कत्सात्मक, सर्वेक्षण पद्धती. २.२ वाङ्मयसंशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे : साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन, लेखकनिष्ठ संशोधन, कालखंडानुसार साहित्याचे संशोधन, भा षक संशोधन, तौलनिक संशोधन, लोकसाहित्याचे संशोधन. श्रेयांकन ३. संशोधन तंत्र व साधनसामग्रीची सद्धता ३.१ ग्रंथालयीन संदर्भसाहाय्य ३.२ अ भलेखागारे : ऐतिहा सक कागदपत्रे, ताम्रपट व शलालेख ३.३ संगणकाचा संशोधनातील उपयोग श्रेयांकन ४. संशोधनातील प्र क्रया ४.१ वषयाची निवड ४.२ संशोधन लेखन : संशोधन प्रस्ताव तयार करणे, संशोधन वषयक पूर्वसंशोधनाचा मागोवा	५ ५ ५ ७ ८ ५ ५ ५ ३ ५ ४ ३

	४.३ संशोधन लेखनाची भाषा ४.४ संशोधन लेखनाची संदर्भप्र क्रया : परि शष्टे, संदर्भसूची, टीपा, तळटीपा	
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईंट सादरीकरण, इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लत:	१. वद्यार्थ्यांना साहित्य संशोधनाचे स्वरूप समजेल. २. साहित्य संशोधन वषयक कार्य व पद्धतीचा परिचय होईल. ३. साहित्य संशोधनातील व वध क्षेत्रांचा परिचय होईल. ४. संशोधना वषयीचे लेखनकार्य करण्यास आवश्यक असणाऱ्या व वध तंत्र व साधनांचा परिचय होईल.	
संदर्भग्रंथ:	१. मालशे, स. गं., शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, सुधारित आवृती, संपादन: म लंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, २००६. २. जोशी, वसंत, जोगळेकर, गं. न., (संपादित), भाषा व साहित्य संशोधन खंड १, २, ३ महाराष्ट्र साहित्य परिषद १९८१, १९८५, १९८९ . ३. संत, दु. का., संशोधन पद्धती, प्र क्रया व अंतरंग, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई,	

	४. कऱ्हाडे, सदा, संशोधन : सद्धांत आ ण पद्धती, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, १९८७. ५. चुनेकर, सु. रा., पठारे, रंगनाथ, (संपादित), संशोधन स्वरूप आ ण पद्धती, श. प्र. संस्था, संगमनेर, १९८३. ६. चुनेकर, सु. रा., पठारे रंगनाथ, (संपादित), संशोधन प्र क्रया आ ण अंतरंग, श. प्र. संस्था, संगमनेर, १९८३. ७. देशमुख, उषा माधव, साहित्यशोधणी, निहार प्रकाशन, पुणे, १९९४. ८. वेलणकर, जया, प्रबंध कसा लहावा?, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, १९८८. ९. गुंजाळ, बाबासाहेब, संशोधन : स्वरूप आ ण समस्या, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१४. १०. पाटील, बी. एन., साहित्य संशोधन मार्गदर्शन, प्रशांत पब्लिकेशन,जळगाव, २००८. ११. आवलगावकर, अ वनाश (संपादित), मराठी साहित्य संशोधन, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००६. १२. देशकर, दत्त, संशोधनपद्धतीची मूलतत्त्वे, अजय प्रकाशन, औरंगाबाद, २००६. १३. शेलार, सुधाकर, साहित्य संशोधन : वाटा आ ण वळणे, अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे, २०१९. १४. चुनेकर, सु. रा., सूचीची सूची, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९५. १५. कुलकर्णी, व. वा., मराठी प्रबंध सूची, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, २०११. १६. प्रयोळकर, अ. का., रधुनाथ पं डत वर चत दमयंती स्वयंवर, व्हिनस प्रकाशन, पुणे, १९७८. १७. डहाके, वसंत आबाजी, प्रभा गणोरकर, जया दडकर (संपादित) वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोष, जी आर. भटकळ फाउंडेशन, मुंबई, २००१. १८. गायकवाड, ड. आर., मराठी शोधप्रबंधाची वर्णनात्मक सूची(१९४७-२००४), नि र्मती संवाद, कोल्हापूर, २०११.	

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTR- 502

Title of the course: लोकसाहित्याचे संशोधन

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना लोकसाहित्याच्या संशोधना वषयीची जाण असणे आवश्यक आहे.	
उद्दिष्टे :	१. लोकसाहित्याच्या स्वरूपाचा परिचय करून देणे. २. लोकसाहित्याच्या संशोधनामागील तत्त्वे अभ्यासणे. ३. लोकसाहित्य संशोधनामागील आव्हानांचा परिचय करून देणे.	
अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १. लोकसाहित्याचे स्वरूप : व्याप्ती आ ण संशोधन १.१ लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप १.२ लोकसाहित्याची व्याप्ती १.३ लोकसाहित्याच्या अभ्यासपद्धती १.४ लोकसाहित्याचा इतर ज्ञानशाखांशी असलेला संशोधनात्मक संबंध श्रेयांकन २. लोकसाहित्य व लोकसंस्कृती २.१ लोकसंस्कृतीची मूलतत्त्वे २.२ लोकसंस्कृती व लोकदैवते २.३ लोकसंस्कृती व लोकमानस २.४ लोकसंस्कृती व समाजजीवन श्रेयांकन ३. लोकसाहित्य:आस्वाद व समीक्षा ३.१ लोकसाहित्याची नि र्मती व प्रयोजने ३.२ लोकसाहित्याचे प्रकार : लोकगीते, लोककथा, लोकनाट्य, म्हणी व वाक्प्रचार ३.३ लोकसाहित्याची भाषा ३. ४ लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे महत्त्व : ऐतिहा सक, सामाजिक, भाषावैज्ञानिक, सांस्कृतिक, वाङ्मयीन, भौगो लक, आदिबंधात्मक श्रेयांकन ४. लोकसाहित्य व संशोधन ४.१ लोकसाहित्याचे संशोधक ४.२ लोकसाहित्याची संशोधन क्षेत्रे ४.३ लोकसाहित्य संशोधनाची उद्दिष्टे ४.४ लोकसाहित्य संशोधनाच्या दिशा व त्यापुढील आव्हाने	ता सका ३ २ ५ ५ ४ ३ ४ ४ ३ ५ २ ५ ३ ४ ३ ५
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईंट सादरीकरण, इत्यादी	
शैक्ष णक फ लत :	१. वद्यार्थ्यांना 'लोकसाहित्य' या संशोधन वषयाचे महत्त्व कळेल. २. लोकसाहित्याच्या संशोधनामागील उद्दिष्टे स्पष्ट होतील.	

	३. लोकसाहित्याच्या संशोधनामागील व्याप्ती स्पष्ट होईल. ४. लोकसाहित्याच्या संशोधनाच्या नव्या दिशांचे आकलन होईल.	
संदर्भ ग्रंथ:	१. केरकर, राजेंद्र पांडुरंग, गोमंतकाची सांस्कृतिक सं चते, गोवा सरकार, कला व संस्कृती संचालनालय, २००५. २. खेडेकर, वनायक वष्णू, गोवा कुणबी : पर्यावरण संस्कृतीचे जनक, रक्षक, संपर्क माध्यम, फेब्रु. २००४. ३. खेडेकर, वनायक वष्णू , लोकसरिता : गोमंतकीय जनजीवनाचा समग्र अभ्यास, कला अकादमी गोवा, मार्च १९९३. ४. खेडेकर, वनायक वष्णू, गोवा संस्कृतिबंध, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२. ५. खेडेकर, वनायक वष्णू, गोवा लग्नाख्यान, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २८ सप्टेंबर २०१२. ६. गंधारे, द. के, रोंगटे, तुकाराम, मसाळ निवृत्ती, 'लोकसाहित्य : कला आ ण संस्कृती', शब्दालय प्रकाशन श्रीरामपूर, मे २०१३. ७. देखणे, रामचंद्र, महाराष्ट्राचा लोकदेव खंडोबा, पद्मगंधा प्रकाशन, १९९२. ८. देखणे, रामचंद्र, महाराष्ट्राची सांस्कृतिक लोककला, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ९. देवरे, रमेश, लोकसाहित्य दर्शन, (संपादन), कर्मवीर प्रकाशन पुणे, २००९. १०. देसाई, बापूराव, लोकसाहित्यशास्त्र : संस्कृतीदर्शन, मधुराज पब्लिकेशन्स, २००२. ११. ढेरे, रा. चं., लोकसंस्कृतीचे उपासक, पद्मगंधा प्रकाशन, जानेवरी १९९६. १२. ढेरे, रा. चं., संतसाहित्य आ ण लोकसाहित्य, लोककल्याण, पुणे, १९७८. १३. पाटील, मोहन, लोकसाहित्य संकल्पना आ ण स्वरूप, मानसन्मान प्रकाशन, १९९७ १४. बाबर, सरोजिनी, लोकसाहित्य शब्दकोश, महाराष्ट्र लोकसाहित्य स मती, १९७३. १५. भवाळकर, तारा, लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००९. १६. भागवत, दुर्गा, लोकसाहित्याची रुपरेखा, मुंबई मराठी ग्रंथालय, १९५६. १७. भागवत, दुर्गा, धर्म आ ण लोकसाहित्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७५. १८. भोसले, द. ता., लोकसंस्कृती : स्वरूप आ ण वशेष, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २७मे २००४. १९. मांडे, प्रभाकर, लोकसाहित्याचे अंत: प्रवाह, पद्मगंधा प्रकाशन, जानेवरी १९९६. २०. मांडे, प्रभाकर, लोकसाहित्याचे स्वरुप, परिमल प्रकाशन, औरंगाबाद, १९७८. २१. मोरजे, गंगाधर, लोकसाहित्य : एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र, दस्ताने रामचंद्र आ ण कंपनी, पुणे, १९८५. २२.वाकोडे, मधुकर, मौ खकता आ ण लोकसाहित्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली, २००१.	

	२३. व्यवहारे, शरद, लोकसंस्कृतीचे अंतः प्रवाह, प्रतिमा प्रकाशन, जून १९९९. २४. व्यवहारे, शरद, 'लोकरंजनाची पारंपारिक माध्यमे', स्वरूप प्रकाशन, १९९८. २५.सहस्रबुद्धे, अनिल, 'लोकसाहित्य : संशोधन पध्दती, दस्ताने रा, १९९७ २६. सूर्यवंशी, रमेश, 'लोकसाहित्य आ ण अभ्यास वषय, अभ्या सका - औरंगाबाद, १ जून २०१०. २७ शंदे, वश्वनाथ, 'लोकसाहित्यमीमांसा - भाग पहिला, स्नेहवर्धन, पुणे, १९९८. २८. शंदे, वश्वनाथ, 'लोकसाहित्यमीमांसा भाग दुसरा, स्नेहवर्धन, पुणे, २००६.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTR- 503

Title of the course: तौलनिक साहित्याभ्यास

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना मराठी व्यतिरिक्त कमान अन्य एका भाषेचे ज्ञान असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	साहित्याच्या तुलनात्मक अभ्यासाची पद्धत समजावून घेऊन वद्यार्थ्यांमध्ये तुलनात्मक अभ्यासपद्धतीचा दृष्टिकोन वक सत करणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १ : तौलनिक साहित्याचे सद्धान्तन	
	१.१ तौलनिक साहित्याभ्यास : संकल्पना, स्वरूप, व्याख्या	४
	१.२ तौलनिक साहित्याभ्यासाची परंपरा	४
	१.३ तौलनिक अभ्यास आ ण साहित्य यांचा सहसंबंध	४
	१.४ वाङ्मयप्रकाराभ्यास आ ण तौलनिक साहित्याभ्यास	३
	श्रेयांकन २ : तौलनिक साहित्याची अभ्यासक्षेत्रे	२
	२.१ साहित्यिक-सांस्कृतिक आदान प्रदान आ ण मध्यस्थी	३
	२.२ राष्ट्रीय साहित्य, वश्वसाहित्य	२
	२.३ भाषांतराचे प्रकार आ ण तौलनिक साहित्याभ्यास	२
	२.४ प्रभाव आ ण प्रभव	३
	२.५ मराठी साहित्यावरील अन्य भाषांतील साहित्याचा प्रभाव	३
	२.६ अन्य भाषांतील साहित्यकृतींची मराठी भाषांतरे	
		४
	श्रेयांकन ३ : साहित्यकृतींचा तुलनात्मक अभ्यास (नाटक)	४
	३.१ घाशीराम कोतवाल – वजय तेंडुलकर (मराठी)	७
	३.२ शबै शबै भोवजन समाज – पुंड लक नायक (कोकणी)	
	३.३ उपरोल्ले खत कलाकृतींचा तुलनाभ्यास	

	श्रेयांकन ४: साहित्यकृतींचा तुलनात्मक अभ्यास (कादंबरी) ४.१ आवरण – एस. एल. भैरप्पा - अनुवाद – उमा कुलकर्णी (मराठी) ४.२ तांडव – महाबळेश्वर सैल (मराठी) ४.३ उपरोल्ले खत कलाकृतींचा तुलनाभ्यास	४ ४ ७
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती:	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लत	१. वद्यार्थ्यांमध्ये तुलनात्मक दृष्टिकोन वक सत होईल. २. वद्यार्थी साहित्याचा तुलनात्मक अभ्यास करू शकतील.	
संदर्भ :	१. बापट, वसंत, तौलनिक साहित्याभ्यास मूलतत्त्वे आ ण दिशा, मौज प्रकाशन, मुंबई. २. मरजकर, नि शकांत, तौलनिक साहित्य, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. ३. जहा गरदार, चंद्रशेखर, तौलनिक साहित्याभ्यास, सौरभ प्रकाशन, कोल्हापूर. ४. अडसूळ, श्रीकृष्ण,(संपादक) आनंदपर्व (तौलनिक साहित्य आ ण संस्कृती समीक्षा), आनंद ग्रंथसागर प्रकाशन, कोल्हापूर. ५. पाटील, अनंद, तौलनिक साहित्यः नवे सद्धांत आ ण उपयोजन, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद. ६. मालशे, म लंद, जोशी, अशोक, (संपा.) आधुनिक समीक्षा सद्धांत, मौज प्रकाशन, मुंबई. ७ . पाटील, अनंद, मराठी नाटकावरील इंग्रजी प्रभाव, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. ८. चंद्रशेखर, (संपा.) (हिंदी मराठी नाटक आ ण रंगभूमी- नि शकांत ठकार) तौलनिक साहित्याभ्यास- तत्त्वे आ ण दिशा. सौरभ प्रकाशन, कोल्हापूर. ९. जहा गरदार, चंद्रशेखर, तौलनिक साहित्याभ्यास तत्त्वे आ ण दिशा. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे. १०. मरजकर, नि शकांत, तौलनिक साहित्याभ्यास आ ण मराठी साहित्य, अथर्व पब्लिकेशन्स, जळगांव. ११. मेश्राम (पाटील), निता, तौलनिक साहित्याभ्यास संकल्पना व वचार, अंशुल पब्लिकेशन्स, नागपूर.	

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTR- 504

Title of the course: स्त्रीवादी मराठी साहित्य: स्वरूप आ ण संशोधन

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Std. Com. X AC-5
14.02.2023

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना स्त्रीवाद आ ण स्त्रीवादी साहित्या वषयीची माहिती असणे आवश्यक आहे.	
उद्दिष्टे :	१. स्त्रीवादी साहित्याचा परिचय करून देणे. २. स्त्रीवादी समीक्षेचा अभ्यास करणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १. स्त्रीवाद : संकल्पना व स्वरूप	
	१.१ स्त्रीवादाच्या व वध व्याख्या	८
	१.२ स्त्रीवादी साहित्यनि र्मतीमागील प्रेरणा	७
	श्रेयांकन २. स्त्रीवादाची वाटचाल व स्त्रीवादी साहित्य	
	२.१ जागतिक व भारतीय स्त्रीवादाचा इतिहास	८
	२.२ मराठी साहित्यातील स्त्रीवादाचा इतिहास	७
	श्रेयांकन ३. मराठीतील स्त्रीवादी साहित्य आ ण समीक्षा	
	३.१ स्त्रीवादी समीक्षा	८
	३.२ स्त्रीवाद : व वध वचारप्रवाह	७
	श्रेयांकन ४. स्त्रीवादी मराठी साहित्यकृती	
	४.१ हंस अकेला - मेघना पेठे (कथा)	७
	४.२ स्रीसूक्त- अश्विनी धोंगडे (क वता)	८
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईंट सादरीकरण, इत्यादी	
शैक्ष णक फ लत :	१. वद्यार्थ्यांना स्त्रीवादातील व वध तत्त्वांचे आकलन होईल. २. स्त्रीवादातील व वध संकल्पना व दृष्टिकोन यांचा अभ्यास होईल.	
संदर्भ ग्रंथ:	१. पाटील, गंगाधर, समीक्षा मीमांसा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २०११. २. वरखेडे, मंगला, स्त्रियांची नवकथा: वाटा आ ण वळणे, कैलास राणा प्रकाशन, ना सक, १९९६. ३. वरखेडे, मंगला, स्त्रीवादी समीक्षा: संकल्पना आ ण उपयोजन, का. सं. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे, १९९८. ४. बोव्हूवा समॉन द, द सेकेंड सेक्स, अनु. करुणा गोखले, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२. ५. धोंगडे, अश्विनी, स्त्रीवादी समीक्षा संकल्पना आ ण उपयोजन,	

६. महाजन, वंदना, स्त्रीवाद आ ण मराठी साहित्य, वजय प्रकाशन, नागपूर, २०१३.

७. फडके, भालचंद्र, मराठी ले खका चंता आ ण चंतन, श्री वद्या प्रकाशन, पुणे, १९८०.

८. शेवडे, इंदुमती, स्त्रीमुक्तीच्या महाराष्ट्रातील पाऊलखुणा, मुंबई, १९८९.

९. खांडगे, मंदा (संपा.), स्त्रीसाहित्याचा मागोवा, खंड १, २ पुणे.

१०. Singh, Sushila,'Feminism: Theory. Criticism, Analysis',Delhi, Pencraft International,First ed.1997.

११. पाटील, आशुतोष (संपा.), 'स्त्री- ल खत साहित्य संदर्भ आ ण च कत्सा',श्रीरामपूर, शब्दालय प्रकाशन,प. आ. २०१५.

१२. पाटील, शोभा,'स्त्रीवादी वचार आ ण समीक्षेचा मागोवा',पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन,प. आ. २००७.

१३. जाधव, मनोहर (संपा.), समीक्षेतील नव्या संकल्पना,औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन,प. आ. २००१.

१४. भागवत, वद्युत, स्त्रीवादी समाजिक वचार,पुणे, डायमंड पब्लिकेशन्स,प. आ. २००८.

१५. नाईक, शोभा, भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद, स्त्रीवादी समीक्षा आ ण उपयोजन',मुंबई, लोकवाङ्मयगृह,प. आ. २००७.

१६. जोगळेकर, मृणा लनी, स्त्रीमुक्तीच्या महाराष्ट्रातील पाऊलखुणा : स्त्रीअस्मितेचा आत्मस्वर १९वे शतक (भाग ३),मुंबई, पॉप्युलर प्रकाशन,प. आ. १९९१.

१७. खोले, वलास, ताराबाई शंदे ल खत स्त्री-पुरुष यथामूल संशो धत आवृत्ती, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९.

१८. महाजन, वंदना, स्त्रीवाद साहित्य आ ण समीक्षा, पुणे, डायमंड प्रकाशन, पुणे.

१९. कर्वे,स्वाती, साद-पडसाद, 'यमुनापर्यटन' ते 'ब्र',पुणे, डायमंड प्रकाशन, पुणे.

२०. आठलेकर, मंगला,'महर्षी ते गौरी',राजहंस प्रकाशन,पुणे

२१. खडपेकर, वनया,स्त्रीस्वातंत्र्यवादींनी वसाव्या शतकातील परिवर्तन,मुंबई, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००५.

२२. खंवसरा, मंगला, स्त्रीमुक्ती चळवळ आ ण वृत्तपत्रांचा इतिहास, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन,प. आ. २००५.

२३. खोले, वलास, (संपा.),'गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी',मुंबई, लोकवाङ्मय गृह,प. आ. २००२.

	२४. ढेरे, अरूणा, स्त्री ल खत मराठी कादंबरी (१९५० ते २०१०),पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन,प. आ. २०१३. २५. राजापुरे-तापस,पुष्पलता, एकेक पान गळावया आ ण नंतर,पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन,प. आ. २००७. २६. राजापुरे-तापस, पुष्पलता, (संपा),'१९८०नंतरचे स्त्री-नि र्मत कथनपर साहित्य',मुंबई, मुंबई वद्यापीठ आ ण श्रीरामपूर, शब्दालय प्रकाशन, प. आ. २०१०. २७. गणोरकर, प्रभा, आ ण इतर, (संपा.),'वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश',मुंबई, जी. आर. भटकळ फाउंडेशन,प. आ. २००१. २८. खांडगे, मंदा, व इतर, (संपा.), स्त्री साहित्यचा मागोवा,खंड – १,२, साहित्यप्रेमी भ गनी मंडळ, पुणे, २००२.

Course code: MRTR-505

Title of the course: महानगरीय मराठी साहित्य: स्वरूप आ ण संशोधन

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत:	वद्यार्थ्यांना महानगरीय जीवन व त्यासंबंधीचे साहित्य या वषयीची जाणीव असणे आवश्यक आहे. बदलत्या सांस्कृतिक आ ण सामाजिक जीवना वषयीची जाणीव असणे.	
उद्दिष्टे :	१. स्वातंत्र्यपूर्व आ ण स्वातंत्र्योत्तर काळातील सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय व आ र्थक बदलांमुळे निर्माण झालेल्या महानगरीय साहित्याचा अभ्यास करणे. २. भारतीय समाजमानसावर उमटलेल्या दोन महायुद्धांच्या पडसादांचे मराठी साहित्यावरील परिणाम समजून घेणे. ३. महानगर ही संकल्पना समजून घेत, शहरीकरणाची प्र क्रया समजून घेणे. ४. मराठी साहित्यामधून दिसून येणाऱ्या महानगरीय जा णवांचा परामर्श घेणे. ५. महानगरीय साहित्यात आशयाबरोबरच अ भव्यक्तीत झालेल्या बदलांची च कत्सा करणे.	
		ता सका

Std. Com. X AC-5
14.02.2023

अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १: महानगर – स्वरूप आ ण संकल्पना १.१ महानगर :तात्त्विक वचार १.२ ग्राम, नगर व महानगर या संकल्पना १.३ शहरीकरण, महानगरीकरण प्र क्रया श्रेयांकन २: महानगरीय समाजवास्तव आ ण साहित्य २.१ महानगरीय जा णवा २.२ महानगरीय संस्कृती व समाजवास्तव २.३ महानगरीय मराठी साहित्याची वाटचाल श्रेयांकन ३: कथात्म साहित्य ३.१ वासुनाका - भाऊ पाध्ये ३.२ मोराची बायको - करण येले श्रेयांकन ४: क वता आ ण नाटक ४.१ ऋतू शहरातले - अरुण म्हात्रे ४.२ काय डेंजर वारा सुटलाय – जयंत पवार	५ ४ ६ ४ ५ ६ ८ ७ ८ ७
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी	
शैक्ष णक फ लत:	महानगरीय जीवन व महानगरीय साहित्य यांच्या सहसंबंधांचा वद्यार्थ्यांना परिचय होईल. बदलत्या महानगरीय जीवनाचा वेध वद्यार्थी घेऊ शकतील.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. खोले, वलास, (संपा) गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई. २. आडारकर, नीरा व मेनन, मीरा : कथा मुंबईच्या गरणगावाची, मौज प्रकाशन, मुंबई. ३. आजगांवकर, सुर्यकांत (संपा.) : महानगरीय वास्तव : भारतीय कादंबऱ्यांसंदर्भात, ल लत पब्लिकेशन, मुंबई. ४. गायकवाड, डॉ. शरद, शंदे, प्रा. सुनील (संपा.) : जागतिकीकरण आ ण मराठी साहित्य, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. ५. कोत्तापल्ले, नागनाथ (संपा.) : साहित्य आ ण समाज, महानगरीय जा णवा आ ण मराठी साहित्य (लेख) : सप्रे, अ वनाश, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.	

	६. संपा. शहा, मृणा लनी, टिळक, वद्यागौरी : आधुनिक मराठी साहित्य आ ण सामाजिकता, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ७. गांगुर्डे, आनंदा, महानगरीय कादंबरीतील समाजदर्शन, यशोदीप पब्लिकेशन, पुणे. ८. गवस, राजन, भाऊ पाध्ये यांची कथा, दर्या प्रकाशन, पुणे ९. गवस, राजन, भारतीय साहित्याचे निर्माते : भाऊ पाध्ये, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. १०. गवस, राजन, भाऊ पाध्ये यांची कादंबरी, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर. ११. चत्रे, दिलीप पुरुषोत्तम, (संपा.) भाऊ पाध्ये यांची श्रेष्ठ कथा, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. १२. शरवाडकर, वसंत, (संपा.) वासुनाका/सांगोपांग, डंपल प्रकाशन, वसई. १३. जाधव, रा. ग., निवडक समीक्षा, मराठी क वतेतील महानगरीय संवेदना (लेख), पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. १४. जाधव, रा. ग., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड सातवा : १९५० ते २०००, भाग तिसरा, मराठी साहित्य परिषद, पुणे. १५. जाधव, रा. ग., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड सातवा: १९५० ते २०००, भाग दुसरा, मराठी साहित्य परिषद, पुणे.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTR-506

Title of the course: ग्रामीण मराठी साहित्य: स्वरूप आ ण संशोधन

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत:	वद्यार्थ्यांना ग्रामीणता ही संकल्पना आ ण मराठीतील ग्रामीण साहित्य याबद्दलची प्राथ मक जाण असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	१. ग्रामीण साहित्याच्या वेगळेपणाची जाणीव वद्यार्थ्यांना करून देणे. २. ग्रामीण साहित्याच्या नि र्मतीमागच्या प्रेरणा वद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देऊन एकूण साहित्य व्यवहारातील ग्रामीण साहित्याचे स्थान निश्चित करणे.	
		ता सका

अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १: ग्रामीण साहित्य: सैद्धांतिक मांडणी १.१ ग्रामीण साहित्य प्रेरणा आ ण स्वरूप १.२ मराठी ग्रामीण साहित्याची वाटचाल १.३ मराठीतील ग्रामीण साहित्याची चळवळ १.४ ग्रामीण संस्कृती आ ण ग्रामीण साहित्य श्रेयांकन २ : ग्रा मण साहित्याचा व वधांगी अभ्यास २.१ ग्रामीण साहित्यातील सामाजिकता २.२ ग्रामीण साहित्य आ ण प्रादे शक साहित्य यांतील साम्यभेद २.३ ग्रामीण साहित्य आ ण द लत साहित्य यांतील साम्यभेद २.४ ग्रामीण साहित्याची भा षक वै शष्ट्ये श्रेयांकन ३: ग्रा मण क वता आ ण कथा ३.१ सझर कर म्हणतेय मातीः कल्पना दुधाळ ३.२ काळीज वकल्याची गोष्टः आप्पासाहेब खोत. श्रेयांकन ४: ग्रा मण कादंबरी आ ण शब्द चत्रे ४.१ गावठाणः कृष्णात खोत ४.२ माणदेशी माणसेः व्यंकटेश माडगुळकर	६ ५ २ २ ४ ४ ४ ३ ८ ७ ८ ७
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी	
शैक्ष णक फ लत :	१. महानगरीय जीवन व महानगरीय साहित्य यांच्या सहसंबंधांचा वद्यार्थ्यांना परिचय होईल. २. बदलत्या महानगरीय जीवनाचा वेध वद्यार्थी घेऊ शकतील.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. यादव, आनंद, ग्रामीण साहित्यः स्वरूप आ ण समस्या, मेहता पब्लि शंग हाऊस, पुणे. २. कोत्तापल्ले, नागनाथ, ग्रामीण साहित्य स्वरूप आ ण शोध, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद. ३. भोसले, द. ता., ग्रामीण साहित्यः एक चंतन, मनो वकास प्रकाशन, पुणे ४. नंदपुरे, ईश्वर, संपा. साहित्य : ग्रामीण आ ण द लत, वजय प्रकाशन, नागपूर. ५. मुलाटे, वासुदेव, ग्रामीण साहित्य चंतन आ ण चर्चा, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद ६. मंचरकर, रं. बा., (संपा.)सामाजिक परिवर्तन आ ण मराठी साहित्य, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे	

	७. मुलाटे, वासुदेव, ग्रामीण साहित्य स्वरूप आ ण दिशा, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद ८. पगारे, म. सु., (संपा.) ग्रामीण द लत साहित्याचा अनुबंध, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे ९. पानतावणे, गंगाधर (संपा.) द लत - ग्रामीण साहित्यः रूढी परंपरा वधी कोश, राज्य मराठी वकास संस्था, मुंबई. १०. यादव, आनंद, १९६० नंतरची सामाजिक स्थिती आ ण साहित्यातील नवे प्रवाह, मेहता पब्लि शंग हाऊस, पुणे. ११. मुलाटे, वासुदेव, ग्रामीण कथाः स्वरूप आ ण वकास, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद. १२. यादव ,आनंद, मराठी साहित्य समाज आ ण संस्कृती, मेहता पब्लि शंग हाऊस, पुणे. १३. कोत्तापल्ले, नागनाथ, साहित्याचा अन्वयार्थ, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTR - 507

Title of the course: मराठीतील नियतका लके

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	मराठी वृत्तपत्रे व नियतका लके यांची प्राथ मक जाण आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	१. नियतका लकांचे सामाजिक व वाङ्मयीन कार्य समजावून देणे. २. नियतका लकांचे महत्त्व वद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोच वणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १: नियतका लके : प्रारं भक काळ	
	१.१ नियतका लकांचे स्वरूप व भारतात नियतका लकांचे आगमन.	४
	१.२ अव्वल इंग्रजी कालखंडातील नियतका लकांच्या नि र्मतीची पार्श्वभूमी.	६
	१.३ निबंधमाला व व वधज्ञान वस्तार या नियतका लकांचे वाङ्मयीन योगदान.	५
	श्रेयांकन २: एको णसाव्या आ ण वसाव्या शतकातील नियतका लकांचे स्वरूप.	८ ७
	२.१ १८८० ते १९२० या कालखंडातील नियतका लके.	
	२.२ १९२० ते १९४७या कालखंडातील नियतका लके.	
		२
	श्रेयांकन ३: नियतका लके व त्यांचे वाङ्मयीन कार्य	३
	३.१ करमणूक	२

	३.२ मनोरंजन ३.३ रत्नाकर ३.४ नवभारत ३.५ सह्याद्री ३.६ सत्यकथा ३.७अ भरुची श्रेयांकन ४: मुक्तीपूर्व गोमंतकातील नियतका लकांचे स्वरूप व कार्य ४.१ प्रभात ४.२ स्वयंसेवक ४.३ भारत ४.४ भारत मत्र व अन्य	२ २ २ २ ४ ४ ३ ४
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लत :	मराठीतील नियतका लकांचे सांस्कृतिक, सामाजिक व राजकीय कार्य वद्यार्थ्यांच्या ध्यानात येईल व वाङ्मयीन वकासातील नियतका लकांचे योगदान स्पष्ट होईल.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. प्रभुदेसाई, व. बा. व घवी, रवींद्र, (संपा.) गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड १), गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा. २. कुळकर्णी, वा. ल. मराठी ज्ञानप्रसारक : इतिहास आ ण वाङ्म वचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई,१९६५. ३. कुलकर्णी, व. दि. मराठी नियतका लकांचा वाङ्मयीन अभ्यास (खंड १), श्री वद्या प्रकाशन पुणे, १९८७. ४. देशमुख, उषा. मा. मराठी नियतका लकांचा वाङ्मयीन अभ्यास (खंड २), मुंबई वद्यापीठ, मुंबई, १९९५. ५. देशमुख, उषा. मा. मराठी नियतका लकांचा वाङ्मयीन अभ्यास (खंड ३), मुंबई वद्यापीठ, मुंबई, १९९५. ६. दाते, शंकर गणेश व काळे, दि. व. (संपा.) मराठी नियतका लकांची सूची (खंड १) १८०० - १९५०, मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय, १९७१. ७. मराठी नियतका लके व त्यांचे वाङ्मयीन कार्य, आलोचना, जून,१९७४. ८. कुलकर्णी, गो. म. मराठी साहित्यातील स्पंदने, सुवर्ण प्रकाशन, पुणे, १९८५.	

	९. कुळकर्णी, वा. ल., व वधज्ञान वस्तार – इतिहास आ ण वाङ्मय वचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७६. १०. जोशी, व. के. व लेले, रा. कृ. वृत्तपत्रांचा इतिहास, कॉन्टिनेंन्टल प्रकाशन, पुणे.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTR- 508

Title of the course: भारतीय साहित्याचा अभ्यास

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत -	वद्यार्थ्यांना भारतीय साहित्याच्या समृद्ध परंपरेची जाणीव असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	१. भारतीय साहित्याची परंपरा वद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे. २. अन्य भारतीय भाषांमधील साहित्याचा वद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे. ३. तुलनात्मक अभ्यास करण्यास प्रोत्साहन देणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १: भारतीय साहित्य	
	१.१ भारतीय साहित्य संकल्पना व स्वरूप	८
	१.२ भारत, भारतीय, भारतीयत्व, भारतीय संस्कृती आ ण भारतीय साहित्य यांचा अनुबंध	७
	श्रेयांकन २: भारतीय साहित्य अभ्यासातील समस्या	
	२.१ ऐतिहा सक व भौगो लक समस्या	८
	२.२ भा षक व लपी वषयक समस्या	७
	श्रेयांकन ३ : कादंबरी व नाटक	
	३.१ आनंदमठ – बं कमचंद्र चट्टोपाध्याय (अनुवाद : श्रीपाद जोशी)	७
	३.२ अंधायुग – धर्मवीर भारती (अनुवाद : श शकांत कुलकर्णी)	८
	श्रेयांकन ४ : क वता व कथा	
	४.१ बोल माधवी – चंद्रप्रकाश देवल (अनुवाद : आसावरी काकडे)	८
	४.२ प्रेमचंद – निवडक कथा – मुंशी प्रेमचंद (अनुवाद : श्रीधर शनवारे)	७
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्यान, गटचर्चा, पावर पॉईन्ट सादरीकरण.	

शैक्ष णक फ लत:	भारतीय साहित्याची संकल्पना व स्वरूप वद्यार्थ्यांना स्पष्ट होईल.
संदर्भ ग्रंथ:	१. मुलचंद, गौतम, भारतीय साहित्य, राजकमल प्रकाशन समुह, दिल्ली. २. मूर्ती, सुधा, पुण्यभूमी भारत, अनु. सोहनी, लीना, मेहता पब्लि शंग हऊस, पुणे. ३. मांद्रेकर, वृषाली, भारतीय साहित्यकी मानवतावादी धाराऐ, वद्या प्रकाशन, कानपूर. ४. पाण्डेय, लक्ष्मीकांत, भारतीय साहित्य, आ शष प्रकाशन, कानपूर. ५. मडगांवकर, वनय (संपा.) तिसऱ्या सहस्रकारंभी भारतीय नाट्य आ ण नाटककार, संत सोहिरोबानाथ अध्यासन, अतिथी प्राध्यापक, संशोधन संचालनालय, गोवा वद्यापीठ, गोवा. ६. मुगळी, रं, श्री, अनु. काय कणी, गौरीश, कन्नड साहित्याचा इतिहास, साहित्य अकादमी, मुंबई. ७ घोंगे, पराग, नाट्यदर्शन, वजया प्रकाशन, नागपूर. ८. पुंडे, द. दि., (संपा) भारतीय साहित्याची संकल्पना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. ९. देशपांडे, व. भा., गाजलेल्या रंगभू मका, रोहन प्रकाशन, पुणे. १०. बापट, वसंत, तौलनिक साहित्याभ्यास, मौज प्रकाशन, मुंबई. ११. लवटे, सुनीलकुमार, भारतीय साहित्यिक, मेहता पब्लि शंग हऊस, पुणे.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Std. Com. X AC-5
14.02.2023

Annexure II

Course code: MRTG - 501

Title of the course: मराठीतील वज्ञानसाहित्य

Number of credits: 4   Number of hours: 60

Marks: 100   w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	मराठीतील व वध वाङ्मयीन प्रवाहांची माहिती असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	१. वज्ञानसाहित्य ही संकल्पना समजावणे. २. वज्ञान आ ण मानवी जीवन यांचा सहसंबंध समजून घेण्याची तसेच मानवी जीवनावर भ वष्यात होऊ शकणाऱ्या वज्ञानाच्या संभाव्य प्रभावांची कल्पना देऊन त्याद्वारे स्वतंत्र वज्ञानसाहित्य निर्माण करण्याची क्षमता वक सत करणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १ : वज्ञानसाहित्य : स्वरूप आ ण इतिहास	
	१.१ वज्ञानसाहित्याची संकल्पना	३
	१.२ वज्ञानसाहित्य अभ्यासाची आवश्यकता	२
	१.३ वज्ञानसाहित्याची मराठीतील परंपरा	३
	१.४ वज्ञानसाहित्याची समीक्षा	२
	१.५ वज्ञानसाहित्य अभ्यासातील अडचणी	१
	१.६ वज्ञानसाहित्य अभ्यासातील व वध पूरक घटक	२
	१.७ वज्ञानसाहित्य आ ण बदलते परिप्रेक्ष्य, नव्या संकल्पना	२
	श्रेयांकन २ : कथा	
	२.१ मंगळदेवाची कहाणी – शरद पुरा णक	७
	२.२ बीटा एकशे तेवीस – फुला बागूल	८
	श्रेयांकन ३ : कथा आ ण कादंबरी	
	३.१ अंतराळातील मृत्यू – सुबोध जावडेकर	७
	३.२ धूमयान – पं डत वद्यासागर	८
	श्रेयांकन ४ : कादंबरी	
	४.१ अघटित – बाळ फोंडके	८
	४.२ आदित्य – अरुण हेबळेकर	७
	एकूण	६०

अध्यापन पद्धती :	व्याख्यान, गटचर्चा, पावर पॉईन्ट सादरीकरण.	
शैक्ष णक फ लत:	१. वज्ञानसाहित्याची संकल्पना वद्यार्थ्यांना स्पष्ट होईल. २. वद्यार्थ्यांना साहित्य आ ण वज्ञान यांचे सहसंबंध समजतील.	
संदर्भ :	१. शंदे, रवींद्र, वज्ञानसाहित्य : संकल्पना आ ण स्वरूप, शब्दवैभव प्रकाशन, पुणे. २. लंबाळे शरणकुमार, साठोत्तरी मराठी वाङ्मयातील प्रवाह, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे ३. घाटे निरंजन, वज्ञानवाङ्मय (लेख), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड 7, भाग ४. वज्ञानवाङ्मय, मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड 5, भाग 2. ५. पगारे, म.सु., मराठी वज्ञानसाहित्य, प्रशांत पब्लिकेशन्स, पुणे. ६. वज्ञान साहित्य वशेषांक, पंचधारा, मार्च 2021. ७. जयंत नारळीकर वशेषांक, महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका, मार्च 2021. ८. मराठी वज्ञानवाङ्मय सूची, राज्य मराठी वकास संस्था, मुंबई. ९. कुलकर्णी, द.दि., घाटे, निरंजन, वज्ञानसाहित्य आ ण संकल्पना. १०. बागुल, फुला, मराठी वज्ञानसाहित्य : समीक्षा व संशोधन, अथर्व प्रकाशन, जळगाव. ११. घाटे, निरंजन, वज्ञान, मराठी आ ण वज्ञान वाङ्मय. १२. एरंडे, जयंत श्रीधर, मराठी वज्ञान साहित्याचा इतिहास, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई. १३. शंदे, संजय, मराठी वज्ञानसाहित्य, प्रशांत प्रकाशन, पुणे. १४. पवार, जयदेवी, आ. य. पवार यांच्या निसर्ग आ ण वज्ञान क वता, इंव्हेंशन प्रकाशन, लातूर.	

(Back to Index) **(Back to Agenda)**

Course code: MRTG - 502

Title of the course: भाषांतर वद्या

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांजवळ कमान दोन भाषांचे आ ण त्यांच्या सांस्कृतिक पर्यावरणाची जाण असणे आवश्यक आहे.	

उद्दिष्टे :	भाषांतर वषयक वेगवेगळी कौशल्ये आत्मसात करून तसेच भाषांतराचे व वध प्रकार समजावून घेऊन प्रत्यक्ष भाषांतर करण्याची क्षमता वक सत करणे.	
अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १: भाषांतराचे स्वरूप आ ण भाषांतरप्र क्रया	ता सका
	१.१ भाषांतराची आवश्यकता आ ण महत्त्व	३
	१.२ भाषांतर : शास्त्र की कला	२
	१.३ भाषांतर संहितेचे स्वरूप, मूळ संहितेचे पुनर्घटन	३
	१.४ स्रोतसंहितेचे अर्थग्रहण, वश्लेषण, अर्थांतरण आ ण	३
	अर्थसंप्रेषणक्षमता	२
	१.५भाषांतरप्र क्रयेतील समस्या	२
	१.६ भाषांतर, अनुवाद, रूपांतर, शाब्दिक अनुवाद, भावानुवाद	
		४
	श्रेयांकन २ : भाषांतर आ ण भाषांतरकार	
	२.१ भाषांतराची व वध क्षेत्रे आ ण प्रकार	४
	२.२ साहित्याचे भाषांतर : कथात्म साहित्य, क वता आ ण नाटक	४
	२.३ साहित्येतर भाषांतर : शासकीय, कार्यालयीन, वैज्ञानिक, तांत्रिक, वैद्यकीय, कायदे वषयक, जाहिराती इ.	३
	२.४ भाषांतराची साधने : कोशवाङ्मय, परिभाषाकोश, शब्दकोश, संगणक इ.	
		६
	श्रेयांकन ३ : भाषांतराचे उपयोजन : साहित्याचे भाषांतर	५
	(व वध साहित्यप्रकारांतील निवडक मजकुरांच्या अंशांचे प्रत्यक्ष भाषांतर करून त्याद्वारे साहित्यिक भाषांतर आ ण त्याचे व वध पैलू समजावून घेणे.)	४
	३.१ कथात्म साहित्य	
	३.२ क वता	६
	३.३ नाटक	५
		४
	श्रेयांकन ४: भाषांतराचे उपयोजन : साहित्येतर भाषांतर	
	(व वध प्रकारच्या साहित्येतर निवडक मजकुरांच्या अंशांचे प्रत्यक्ष भाषांतर करून त्याद्वारे साहित्येतर भाषांतर आ ण त्याचे व वध पैलू समजावून घेणे.)	
	४.१ कार्यालयीन/शासकीय, कायदे वषयक, वैद्यकीय, अहवाल	

	४.२ वर्तमानपत्रे, जाहिराती आ ण वृत्तवाहिनी ४.३ माहितीपुस्तिका, शैक्ष णक/अभ्यासक्रम	
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्यान, गटचर्चा, पावर पॉईन्ट सादरीकरण.	
शैक्ष णक फ लत:	१. भाषांतराची आवश्यकता आ ण महत्त्व वद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल. २. वद्यार्थ्यांमध्ये प्रत्यक्ष भाषांतर करण्याची क्षमता वक सत होईल.	
संदर्भ :	१. काळे, कल्याण, सोमण, अंजली, भाषांतरमीमांसा, चन्मय प्रकाशन, पुणे. २. पाठक, म. व., ठकार, रजनी, भाषांतर : शास्त्र की कला?, वरदा प्रकाशन, पुणे. ३. सारंग, वलास, भाषांतर : काही प्रश्न, सत्यकथा, सप्टेंबर 1974. ४. बापट, वसंत, तौलनिक साहित्याभ्यास मुलतत्वे आ ण दिशा, मौज प्रकाशन, पुणे. ५. चत्रे, दिलीप, क वतेचे भाषांतर, आलोचना, जानेवारी 1989. ६. कऱ्हाडे, सदा, भाषांतर, मुंबई, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई. ७. चत्रे, दिलीप, क वतेचे भाषांतर, नवभारत, ए प्रल 1983. ८. सारंग, वलास, भाषांतराचे काही प्रश्न, सत्यकथा, ऑगस्ट 1974. ९. पंचधारा भाषांतर वशेषांक, डसेंबर 2021. १०. नेमाडे, भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.	

(Back to Index) **(Back to Agenda)**

Course code: MRTG - 503

Title of the course: साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना साहित्य आ ण समाज यांच्यातील परस्परसंबंधांची जाण असणे आवश्यक.
उद्दिष्टे :	१. साहित्य आ ण समाज यांच्यामधील नातेसंबंध उलगडून दाखवणे. २. साहित्यातील सामाजिक संदर्भ व मूल्ये यांचा अभ्यास करणे.

अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १ : साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास १.१ साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाचे स्वरूप आ ण संकल्पना १.२ साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाची आवश्यकता १.३ साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाच्या व वध पद्धती श्रेयांकन २ साहित्याच्या समाजशास्त्रीय अभ्यासाचे घटक २.१ साहित्यातील कलामूल्ये आ ण जीवनमूल्ये २.२ साहित्याचा लेखकनिष्ठ वचार २.३ साहित्याचा वाचकनिष्ठ वचार २.४द लत, ग्रामीण, स्त्रीवादी साहित्य आ ण सामाजिकता श्रेयांकन ३ : क वता आ ण नाटक ३.१ कोंडवाडा – दया पवार ३.२ करवंत – प्रेमानंद गज्वी श्रेयांकन ४ : कथा आ ण कादंबरी ४.१ राखीव सावल्यांचा खेळ- करण गुरव ४.२ तणकट- राजन गवस	ता सका ५ ४ ६ ३ ३ ३ ६ ८ ७ ७ ८
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण	
शैक्ष णक फ लत:	वद्यार्थ्यांना साहित्यातील सामाजिक संदर्भांचे आकलन होईल आ ण ते सामाजिक परिप्रेक्ष्यात साहित्याचे मूल्य तपासू शकतील.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. कोत्तापल्ले, नागनाथ, साहित्याचा अन्वयार्थ, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद. २. जाधव, रा. ग., साहित्य आ ण सामाजिक संदर्भ, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे. ३. यादव आनंद मराठी साहित्य समाज आ ण संस्कृती, मेहता पब्लि शंग हाऊस, पुणे. ४. पाटील म. सु., साहित्याचे सामाजिक व सांस्कृतिक अनुबंध, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.	

	५. कऱ्हाडे सदा, साहित्य आ ण समाज, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. ६. सोमण, अंजली, साहित्य आ ण सामाजिक संदर्भ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. ७. थोरात, हरिश्चंद्र, मूल्यभानाची सामग्री, शब्द पब्लिकेशन मुंबई. ८. पाध्ये, दिगंबर, साहित्य समाज आ ण संस्कृती, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई. ९. पाटणकर, वसंत, साहित्यशास्त्र स्वरूप आ ण समस्या पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. १०. करंदीकर, गो. व., साहित्यमूल्यांची च कत्सा, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ११. नेमाडे ,भालचंद्र, टीकास्वयंवर, साकेत प्रकाशन, मुंबई. १२. कोत्तापल्ले, नागनाथ, (संपा.) साहित्य आ ण समाज, प्रतिमा प्रकाशन पुणे. १३. डहाके, वसंत, मराठी साहित्य इतिहास आ ण संस्कृती, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई. १४. थोरात, हरिश्चंद्र, साहित्याचे संदर्भ, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTG - 504

Title of the course: सर्जनशील लेखन

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना सर्जनशील लेखनाची आवड असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	लेखना वष्काराच्या नवनव्या शक्यता शोधण्याची आ ण वक सत करण्याची गरज लक्षात घेऊन वद्यार्थ्यांचे व्यक्तिमत्त्व सर्जनशील आ ण उपयोजनाच्या अंगाने वक सत करणे.	
अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १ : लेखन क्षमतेची वकसनशीलता	ता सका
	१.१ सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप	८
	१.२ सर्जनात्मक लेखनाची प्र क्रया	७
	श्रेयांकन २ : साहित्याचे घटक	
	२.१ आशय, रचना व मांडणी	८
	२.२ साहित्यप्रकार व साहित्याची भाषा	७
	श्रेयांकन ३ : लेखन क्षमतेतील भावात्मकता आ ण वैचारिकता	

	३.१ पद्य रचनाः क वता, गीत, गझल	७
	३.२ गद्य रचना : कथा, कादंबरी, नाटक, ल लत निबंध, चरित्र, आत्मचरित्र आ ण प्रवासवर्णन	८
	श्रेयांकन ४ : प्रत्यक्ष सर्जनशील लेखन (खालील प्रकारांत सर्जनात्मक लेखन करणे.) ४.१ साहित्यप्रकार – क वता, कथा, ल लत निबंध, एकां कका	१५
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लते :	वद्यार्थी नवनि र्मतीचा अनुभव घेतील. वद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील लेखनाला चालना मळेल.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. फडके, ना .सी., प्रतिभा साधन, व्हीनस प्रकाशन, पुणे. २. पाटील, आनंद, सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ३. जोशी चंद्रहास, मराठी लेखन दर्शन, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे. ४. कुलकर्णी, कृ. पा., मराठी भाषा उद्दगम आ ण वकास, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे. ५. लांडगे, संजय, उपयोजित मराठी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ६. यादव, आनंद, साहित्याची नि र्मती प्र क्रया, मेहता पब्लि शंग हाऊस, पुणे. ७. माळी, संदीप, पाटील समाधान (संपा.) लेखनकौशल्यः मुद्रितशोधन व सर्जनशील लेखन, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव. ८. पाटील, शरीष, कोळी नामदेव (संपा.) गझलनामा, प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव.	

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTG - 505

Title of the course: सांस्कृतिक अभ्यास आ ण प्रवासवर्णने

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांमध्ये सांस्कृतिक वषयांसंदर्भात जिज्ञासा असणे आवश्यक आहे.	
उद्दिष्टे :	राष्ट्रीय ऐक्यासाठी व वध प्रांत-प्रदेशांतील सांस्कृतिक वषयांचे अध्ययन करणे. प्रवासाच्या माध्यमाने सांस्कृतिक, साहित्यिक, भा षक वषयांचे आदान प्रदान करणे.	
		ता सका

अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १ : सांस्कृतिक अभ्यास १.१ संस्कृती : संकल्पना व स्वरूप १.२ सांस्कृतिक अभ्यास : महत्त्व आ ण आवश्यकता १.३ भारतीय संस्कृती वशेष १.४ संस्कृतीत होणारी कालानुक्रमे स्थित्यंतरे १.५ सांस्कृतिक अभ्यास आ ण प्रवासवर्णन यांचा सहसंबंध १.६ सांस्कृतिक अभ्यासासाठी प्रवासाची आवश्यकता श्रेयांकन २ : प्रवासवर्णन २.१ संकल्पना व स्वरूप २.२ आज इथे उद्या तिथे – उषा पाणंदीकर श्रेयांकन ३ व श्रेयांकन ४ : शैक्ष णक प्रवास, संस्कृती अध्ययन व प्रवासवर्णनपर लेखन	३ ३ ३ ३ २ १ ७ ८ ३०
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण, व वध प्रांत-प्रदेशात तसेच राज्यात-देशात-परदेशात प्रवास इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लत:	१. वद्यार्थ्यांना देशातील व वध प्रांतांत प्रवास करून वै वध्यपूर्ण संस्कृतीचे दर्शन घेता येईल व आपल्या अनुभवांचे लेखन करता येईल. २. वद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील लेखनाला चालना मळेल.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. केळकर, दत्तात्रय, संस्कृती संगम, मनोहर ग्रंथमाला प्रकाशन, पुणे. २. खेडेकर, वनायक वष्णू, गोवा संस्कृतिबंध, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२. ३. कालेलकर, ना., गो., भाषा आ ण संस्कृती, मौज प्रकाशन, मुंबई. ४. कुलकर्णी, गो. म., मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी. ५. साने, गुरुजी, भारतीय संस्कृती, नवता बुक वर्ल्ड, मुंबई, २०१२. ६. मडगांवकर, वनय, (संपा.) लोकसाहित्याचा अभ्यास संशोधन व आव्हाने, मराठी वभाग, गोवा वद्यापीठ, गोवा, २०१९. ७. सातोस्कर, बा., द., गोमंतक : प्रकृती व संस्कृती, शुभदा सरस्वत पब्लिकेशन्स, पुणे, १९८२. ८. भवाळकर, तारा, संस्कृतीची शोधयात्रा, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ९. संत, दु. का., साहित्य आ ण संस्कृती, अ. व. गृह प्रकाशन पुणे 1966	

	१०. सावंत, वसंत, प्रवासवर्णन - एक वाङ्मयप्रकार, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आ ण संस्कृती मंडळ. ११. INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S RESEARCH JOURNEY, Multidisciplinary International E-research Journal, PEER REFREED & INDEXED JOURNAL, SPECIAL ISSUE 12, ISSN – 2348-7143, 'Marathitil Prawasvarnane-Kal.Aaj aani Udya', December, 2016

Course code: MRTG - 506
Title of the course: पर्यावरण आ ण मराठी साहित्य
Number of credits: 4 Number of hours: 60
Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	पर्यावरणाचा मानवी जीवनावर असणारा प्रभाव आ ण त्याचे महत्त्व समजून घेण्यासाठी साहित्याच्या पर्यावरणीय परिप्रेक्ष्यातून साहित्याभ्यासाची दृष्टी असणे आवश्यक आहे.	
उद्दिष्टे :	१. पर्यावरण वषयक व वध मुद्दे समजून घेऊन पर्यावरण आ ण मानवी जीवनाचा सहसंबंध लक्षात घेणे. २. साहित्यातील पर्यावरणीय वचार आत्मसात करणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १: साहित्यातील पर्यावरणीय अभ्यास	
	१.१ निसर्ग आ ण साहित्य यांचा सहसंबंध	४
	१.२ लोकसाहित्यातील पर्यावरणीय वचार	२
	१.३ मराठी साहित्यातील पर्यावरणीय संदर्भ (कथा, कादंबरी, नाटक, क वता	६
	इ.) आ ण परंपरा	३
	१.४ साहित्यातील पर्यावरणीय अभ्यासाची आवश्यकता	
		८
	श्रेयांकन २ : क वता आ ण ल लत लेख	७
	२.१ रानातल्या क वता – ना. धों. महानोर	
	२.२ ऋतुचक्र – दुर्गा भागवत	
		८
	श्रेयांकन ३: कथा आ ण कादंबरी	७
	३.१ बनगरवाडी – व्यंकटेश माडगुळकर	
	३.२ उदका चया आर्ती – म लंद बो कल	
		१५
	श्रेयांकन ४: आत्मचरित्र	
	चकवाचांदण – मारूती चतमपल्ली	

	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लते:	१. वद्यार्थ्यांना निसर्ग, पर्यावरण व साहित्य यांच्यातील सहसंबंध लक्षात येईल. २. वद्यार्थ्यांच्या पर्यावरण वषयक जा णवा अ धक समृद्ध होतील.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. गायकवाड, वनोद, पर्यावरणीय साहित्य, स्वरूप आ ण समीक्षा, अक्षरदीप प्रकाशन, कोल्हापूर. २. व्हटकर, अर्जुन, मुक्या जंगलाची गर्जना, ग्रंथाली प्रकाशन, पुणे.	

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTG - 507

Title of the course: वृत्त छंद आ ण काव्याभ्यास

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांना वृत्त व छंद यांची प्राथ मक जाण असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे :	१. मराठी क वता, क वतेचे घटक व पद्यप्रकारांची ओळख करून देणे. २. वृत्त आ ण छंद यांची ओळख करून देणे. ३. अभंग-ओवी या रचनाप्रकारांची ओळख करून देणे. ४. पद्यरचनेच्या आधारे वृत्तबध्द क वतेची ओळख करून देणे.	
अभ्यासक्र म :		ता सका
	श्रेयांकन १ : काव्य परिचय	
	१.१. क वतेचे स्वरूप आ ण संकल्पना	५
	१.२.क वतेचे घटक	५
	१.३. मराठीतील महत्त्वाच्या पद्यप्रकारांची ओळख	५
	श्रेयांकन २ : वृत्त आ ण छंद	
	२.१ वृत्तांचे प्रकार – अक्षरगणवृत्त	५
	२.२ वृत्तांचे प्रकार - मात्रागणवृत्त	५
	२.३ छंद	५
	श्रेयांकन ३ : मध्ययुगीन मराठी क वता	
	३.१ वृत्तबद्ध क वता – अक्षरगणवृत्त (नमुना उदाहरणे)	५
	३.२ वृत्तबद्ध क वता – मात्रागणवृत्त (नमुना उदाहरणे)	५
	३.३ छंदोबद्ध क वता (नमुना उदाहरणे)	५

	श्रेयांकन ४ : आधुनिक क वता ४.१. मुक्तछंद ४.२ गझल ४.३ चारोळी आ ण हायकू ४.४ गीतरचना	४ ४ ४ ३
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लत :	१. मराठी क वता, क वतेचे घटक, पद्यप्रकारांची ओळख होईल. २. छंद आ ण वृत्त यांचा स वस्तर परिचय होईल. ३. आधुनिक काव्यप्रकारांचा परिचय होईल	
संदर्भ ग्रंथ :	१. गणोरकर, प्रभा, (संपा.) व इतर वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश, ग. रा. भटकळ फौंडेशन, मुंबई, २००१, २. रसाळ, सुधीर, क वता आ ण प्रतिमा,मौज प्रकाशन, मुंबई, पहिली आवृत्ती, १९८२. ३. रसाळ, सुधीर, (संपा.) व इतर साहित्य अध्यापन आ ण प्रकार, पॉप्युलर प्रकाशन मुंबई, १९८७ ४. देशपांडे केजकर, प्रकाश, संत क वता एक दृष्टिकोन, स्वरूप प्रकाशन, पुणे, २००६. ५. न सराबादकर, ल. रा., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, फडके प्रकाशन, दहावी आवृत्ती, मार्च,२०१३. ६. गंधारे, द. के., मराठी वाङ्मय प्रकार - स्वरूप, संकल्पना व वाटचाल, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१७ ७. वाळंबे, मो.रा., सुगम मराठी व्याकरण, सुधारीत आवृत्ती, नितीन प्रकाशन, पुणे,२०००. ८. गो वलकर, लला, मराठीचे व्याकरण स्वरूप वचार, मेहता पब्लि शंग हाउस, पुणे.	

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTG - 508

Title of the course: व्यावसायिक मराठी

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत -	मराठी भाषा आ ण आधुनिक तंत्रज्ञान यांचे ज्ञान आवश्यक.

उद्दिष्टे :	१. वद्यार्थ्यांचे मराठी भाषा लेखन, टंकलेखन व उच्चारण या क्षमता सुयोग्य बनवणे. २. वद्यार्थ्यांना भाषा वषयक व्यवसाय आ ण त्याला अनुरूप आधुनिक तंत्रज्ञान यांचा परिचय करून देणे.	
अभ्यासक्रम :		ता सका
	श्रेयांकन १ : व्यावसायिक मराठी	
	१.१ संकल्पना, स्वरूप, महत्त्व व आवश्यकता	४
	१.२ भाषा आ ण व्यवसाय	४
	१.३ व्यक्तिमत्व वकास आ ण भा षक वकास	३
	१.४ व्यावसायिक कौशल्ये आ ण भा षक कौशल्ये	४
	श्रेयांकन २ : भाषा आ ण तंत्रज्ञान	
	२.१ मराठी भाषा आ ण आधुनिक तंत्रज्ञानः परिचय व प्रात्य क्षक	५
	२.२ मुद्रण : शुद्धलेखन नियम, समास, संगणकावर टंकलेखन	५
	२.३ लप्यंतर, मुद्रितशोधन, वराम चन्हे	५
	श्रेयांकन ३: मराठी उच्चार	
	३.१ स्वर, व्यंजन, महाप्राण, अनुना सक यांचे योग्य उच्चारण	८
	३.२ ध्वनीमुद्रण : परिचय व प्रात्य क्षक	७
	श्रेयांकन ४ : डजिटल म डया: परिचय व प्रात्य क्षक	
	४.१ Wiki, Blog, Vlog, Flip E-Book, PPT	३
	४.२ Google Apps : Translation, Transcript.	३
	४.३ Voice over, Voice over Editing.	२
	४.४ Video recording and Editing, YouTube.	४
	४.५ Documentary	३
	एकूण	६०
अध्ययन पद्धती:	व्याख्यान, पावर पॉईन्ट सादरीकरण, स्टुडीओला भेट, प्रात्य क्षक	
शैक्ष णक फ लत :	१. भाषापूरक आधुनिक तंत्रज्ञानाचा परिचय होईल व भा षक जाण येईल. २. वद्यार्थ्यांना मराठी भाषेचे प्रत्यक्ष व्यवसायासाठी उपयोजन करता येईल.	
संदर्भ ग्रंथ :	१. ढवण, ग. शं, शुद्धलेखन पुस्तिका, स चन प्रकाशन, सातारा. २. वाळंबे, मो. रा, सुगम मराठी व्याकरण, नितिन प्रकाशन, पुणे. ३. जोशी, चंद्रहास, मराठी लेखन दर्शन, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे. ४. मराठी भाषा उगम आ ण वकास, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे. ५. लांडगे, संजय, उपयोजित मराठी, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.	

	६. पाटील, आनंद, सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे. ७. भुर्के, शाम, सभेत कसे बोलावे, मेहता पब्लि शंग हाऊस, पुणे. ८. परूळेकर, आशा, संभाषण चातुर्य, उन्मेश प्रकाशन, पुणे. ९. केळकर, अशोक, वैखरी, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई. १०. सारंग, वलास, सर्जनशोध आ ण लहिता लेखक, मौज प्रकाशन, मुंबई. ११. भागवत, यशोदा, बोलका कॅमेरा, मौज प्रकाशन, मुंबई. १२. जोशी, श्रीपाद, संवादशास्त्र, संभव प्रकाशन, नागपूर. १३. अकलुजकर, प्रसन्नकुमार, फचर रायटिंग, श्री वद्या प्रकाशन, पुणे. १४. पीज, अॅलेज, लोकव्यवहार कौशल्ये, अनु. टोकेकर, वदुला, International Pty Ltd, Australia.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTG - 509

Title of the course: साहित्याचे प्रकारांतर आ ण माध्यमांतर

Number of credits: 4 Number of hours: 60

Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	मराठी साहित्यप्रकार आ ण माध्यमे यांची माहिती वद्यार्थ्यांना असणे आवश्यक आहे.	
उद्दिष्टे :	साहित्याच्या प्रकारांतर आ ण माध्यमांतराचे तंत्र समजावून देऊन त्यांचा व वधांगी अभ्यास करण्याची क्षमता वक सत करणे.	
अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १: साहित्याचे प्रकारांतर आ ण माध्यमांतर १.१ साहित्याचे प्रकारांतर : संकल्पना आ ण स्वरूप १.२ साहित्याच्या प्रकारांतराची आवश्यकता, महत्त्व, प्र क्रया, अडचणी/आव्हाने १.३ साहित्याचे माध्यमांतर : संकल्पना आ ण स्वरूप	ता सका

	१.४ साहित्याच्या माध्यमांतराची आवश्यकता, महत्त्व, प्र क्रया, अडचणी/आव्हाने श्रेयांकन २ : प्रकारांतर - कादंबरी ते नाटक २.१ महानंदा – जयवंत दळवी (कादंबरी) २.२ गुंतता हृदय हे – शं. ना. नवरे (नाटक) श्रेयांकन ३: माध्यमांतर – नाटक ते चत्रपट ३.१ नटसम्राट – व. वा. शरवाडकर (नाटक) ३.२ नटसम्राट (चत्रपट) श्रेयांकन ४: माध्यमांतर – आत्मचरित्र ते चत्रपट ४.१ नाथ हा माझा (आत्मचरित्र) ४.२ ....आ ण डॉ. का शनाथ घाणेकर (चत्रपट)	५ ४ ३ ३ ८ ७ ८ ७ ७ ८
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती:	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण, इत्यादी.	
	१. साहित्याचे प्रकारांतर आ ण माध्यमांतर यांची आवश्यकता, महत्त्व तसेच प्र क्रया वदयार्थ्यांच्या लक्षात येईल. २. वदयार्थी साहित्याचे प्रकारांतर आ ण माध्यमांतर करण्यास प्रवृत्त होतील.	
संदर्भग्रंथ :	१. कामत, कल्पना, मराठी कादंबऱ्यांची नाट्यरूपांतरणे, पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे २. हंडीभाग, भारत, साहित्याचे माध्यमांतर, हरनाई प्रकाशन, नांदेड. ३. देशमुख, शवाजीराव, मराठी साहित्य – प्रकारांतर व माध्यमांतर, तुळजाभवानी महा वदयालय, सोलापूर. ४. थोरात, राजेंद्र, साहित्यकृतीचे माध्यमांतर, संस्कृती प्रकाशन. ५. दादेगावकर, उमा, बॅरिस्टरची तीन रूपे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे. ६. डहाके, वसंत, दृष्यकला आ ण साहित्य, लोकवाङ्मय गृह, पुणे. ७. दी क्षत, वजय, चत्रपट - एक कला, रेणुका प्रकाशन, पुणे.	

(Back to Index) (Back to Agenda)

Course code: MRTG - 510

Title of the course: वृत्तपत्रलेखन व संपादन कौशल्ये

Number of credits: 4 Number of hours: 60
Marks: 100 w. e. f. 2022-2023

पूर्वापे क्षत :	वद्यार्थ्यांमध्ये वृत्तपत्र वाचन आ ण पत्रकारीता या वषयी जिज्ञासा असायला हवी. सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय क्रीडा, साहित्य या वषयी अभ्यासण्याची तयारी आवश्यक आहे.	
उद्दिष्ट्ये :	पत्रकारीता आ ण संपादन कौशल्ये यांचा वद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे. पत्रकारीतेच्या क्षेत्रात कार्य करण्याची क्षमता वक सत करणे.	
अभ्यासक्रम :	श्रेयांकन १: वृत्तपत्र लेखन १.१ वृत्तपत्र लेखनाचे स्वरूप १.२ वृत्तपत्रीय लेखनाचे व वध वशेष १.३ वृत्तपत्रीय लेखनाची भाषा श्रेयांकन २ : बातमीचे व वध स्रोत २.१ पत्रकार, वार्ताहर २.२ वृत्तसंस्था (युएनआय, पीटीआय, एएनआय, रॉयटर्स, पीआयबी) २.३ दूरदर्शन, आकाशवाणी, व वध समाजमाध्यमे २.४ पीत पत्रकारिता व वृत्तपत्रीय नीतिमत्ता श्रेयांकन ३ : वृत्तसंकलन ३.१. वर्तमानपत्र यंत्रणेतील व वध पदे ३.२ उपसंपादकाची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या ३.३ उपसंपादनाची प्र क्रया ३.४ सहसंपादकाची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या श्रेयांकन ४ : संपादकीय कर्तव्ये आ ण पुरवणी लेखन ४.१ संपादकाचे कार्य आ ण जबाबदाऱ्या ४.२ संपादकीय लेखन ४.३ अतिथी संपादक ४.४ स्तंभलेखन आ ण त्याचे संपादन	ता सका ता सका ५ ५ ५ ४ ३ ३ ५ ३ ४ ४ ४ ५ ४ २ ४
	एकूण	६०
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईन्ट सादरीकरण, इत्यादी.	
शैक्ष णक फ लत :	१. वद्यार्थ्यांना वर्तमानपत्राच्या स्वरूपाची कल्पना येईल.	

	२. बातमीचे व वध स्रोत, वृत्तसंकलन, संपादकीय कर्तव्ये आ ण पुरवणी लेखन या वषयी वद्यार्थ्यांना ज्ञान प्राप्त होईल.
संदर्भ ग्रंथ :	१. प्रभुदेसाई, व. (संपा.) व घवी, रवींद्र . बा. गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड १), गोमंतक मराठी अकादमी. २. कुळकर्णी, वा. ल. मराठी ज्ञानप्रसारक : इतिहास आ ण वाङ्म वचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई,१९६५. ३. ढवळीकर, संजय, अग्रलेख, जागर प्रकाशन, गोवा,२०१५. ४. ढवळीकर, संजय, संपादकीय, जागर प्रकाशन, गोवा, २०१५. ५. वाळवेकर, समीरण, आजच्या ठळक बातम्या, राजहंस प्रकाशन, पुणे. ६. प्रभू, परेश, गोमंतकीय मराठी पत्रकारितेचा इतिहास, गोवा मराठी अकादमी, गोवा. २०२१. ७. न सराबादकर, ल. रा., व्यावहारिक मराठी, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर , १९९३.

(Back to Index) (Back to Agenda)

Std. Com. X AC-5
14.02.2023

Annexure III

Ph. D. Programme
w. e. f. 2022-2023
Title of the course: संशोधन पद्धती

No. of Credits: 04
No. of hours: 60
Marks: 100

पूर्वापे क्षत :	पदव्युत्तर असणे आवश्यक. वद्यार्थ्यांना साहित्य संशोधनाची आवड व जिज्ञासा असणे आवश्यक.	
उद्दिष्टे:	१. संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करून संशोधनाचे कार्य, पद्धती व प्र क्रयेचा परिचय करून देणे. २. साहित्य संशोधनाचे स्वरूप तपासून व वध ज्ञानशाखांचा परिचय करून देणे. 3. साहित्य संशोधनासाठी आवश्यक तंत्र व साधन कौशल्यांचा परिचय करून देणे.	
		ता सका
अभ्यासक्रम:	श्रेयांकन १. संशोधनः संकल्पना, स्वरूप व व्याप्ती १.१ संशोधनाचे स्वरूप: व्याख्या (भारतीय आ ण पाश्चात्य) व प्रयोजन १.२ संशोधन, समीक्षा व इतिहास यांतील परस्परसंबंध १.३ संशोधनाची आवश्यकता १.४ संशोधनाची व्याप्ती श्रेयांकन २. संशोधनाचे प्रकार , पद्धती आ ण अभ्यासक्षेत्रे २.१ संशोधनाचे प्रकार : वैज्ञानिक, सामाजिक व साहित्य संशोधन २.२ संशोधन पद्धती: वगमनात्मक, निगमनात्मक, प्रयोगनिष्ठ, वर्णनात्मक, ऐतिहा सक, तौलनिक, पाठ च कत्सात्मक, सर्वेक्षण पद्धती. २.३ वाङ्मयसंशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे: साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन, लेखकनिष्ठ संशोधन, कालखंडानुसार साहित्याचे संशोधन, भा षक संशोधन, तौलनिक संशोधन, लोकसाहित्याचे संशोधन. श्रेयांकन ३. संशोधन तंत्र व साधनसामग्रीची सद्धता ३.१ ग्रंथालये: ग्रंथालयीन संदर्भसाहाय्य, मुलस्रोतांचा शोध, साधनांची प्रतवारी, आवृत्तींची ग्राहयग्राह्यता	४ ४ ४ ३ ४ ५ ६ ५ ३ ४ ३

	३.२ अ भलेखागारे: ऐतिहा सक कागदपत्रे, ताम्रपट व शलालेख, चक्रमुद्रित प्रती. ३.३ क्षेत्रीय अभ्यास: माहिती संकलन, मुलाखत, प्रश्नावली, अत्याधुनिक उपकरणांचा वापर. ३.४ संगणकाचा संशोधनातील उपयोग श्रेयांकन ४. प्रबंधसंशोधनाची प्र क्रया ४.१ प्रबंध वषयाची निवड ४.२ संशोधन लेखन : संशोधन प्रस्ताव तयार करणे, संशोधन वषयक पूर्वसंशोधनाचा मागोवा ४.३ गृहीतकांची मांडणी ४.४ प्रबंधलेखनाची भाषा ४.५ संशोधन लेखनाची संदर्भप्र क्रया, परि शष्टये, संदर्भसूची, टीपा, तळटीपा ४.६ प्रबंधलेखन प्र क्रया: प्रगती अहवाल लेखन, सादरीकरण, प्रबंधाची सारांशपत्रिका/ गोषवारा	२ ३ ३ २ ३ २
अध्यापन पद्धती :	व्याख्याने, चर्चासत्र, स्वाध्याय, पावर पॉईंट सादरीकरण इत्यादी	
शैक्ष णक फ लत:	१. वद्यार्थ्यांना संशोधनाचे स्वरूप समजेल. २. साहित्य संशोधन वषयक कार्य व पद्धतीचा परिचय होईल. ३. साहित्य संशोधनातील व वध क्षेत्रांचा परिचय होईल. संशोधनपर लेखनकार्य करण्यास आवश्यक असणाऱ्या व वध तंत्र व साधनांचा परिचय होईल.	
संदर्भग्रंथ:	१. मालशे, स. गं., शोधनिबंधाची लेखन पद्धती, सुधारित आवृती, संपादन: म लंद मालशे, लोकवाङ्मय गृह, २००६ २. जोशी, वसंत, जोगळेकर, गं. न., (संपादित), भाषा व सहित्य संशोधन खंड १, २, ३ महाराष्ट्र साहित्य परिषद १९८१, १९८५, १९८९ ३. संत, दु. का., संशोधन पद्धती, प्र क्रया व अंतरंग, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, ४. कऱ्हाडे, सदा, संशोधन: सद्धांत आ ण पद्धती, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, १९८७ ५. चुनेकर, सु. रा., पठारे रंगनाथ, (संपादित), संशोधन स्वरूप आ ण पद्धती, श. प्र. संस्था, संगमनेर, १९८३ ६. चुनेकर, सु. रा., पठारे रंगनाथ, (संपादित), संशोधन प्र क्रया आ ण अंतरंग , श. प्र. संस्था, संगमनेर, १९८३	

	७. देशमुख, उषा माधव, साहित्यशोधणी, निहार प्रकाशन, पुणे, १९९४ ८. वेलणकर, जया, प्रबंध कसा लहावा?, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, १९८८ ९. गुंजाळ, बाबासाहेब, संशोधन : स्वरूप आ ण समस्या, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१४ १०. पाटील, बी. एन., साहित्य संशोधन मार्गदर्शन, प्रशांत पब्लिकेशन,जळगाव, २००८ ११. आवलगावकर, अ वनाश (संपादित), मराठी साहित्य संशोधन, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००६ १२. देशकर, दत्त, संशोधनपद्धतीची मूलतत्त्वे, अजय प्रकाशन, औरंगाबाद, २००६ १३. शेलार, सुधाकर, साहित्य संशोधन: वाटा आ ण वळणे, अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे, २०१९ १४. चुनेकर, सु. रा., सूचीची सूची, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९५ १५. कुलकर्णी, व. वा., मराठी प्रबंध सूची, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, २०११ १६. प्रयोळकर, अ. का., रधुनाथ पं डत वर चत दमयंती स्वयंवर, व्ही प्रकाशन, पुणे, १९७८ १७. डहाके, वसंत आबाजी, प्रभा गणोरकर, जया दडकर (संपादित) वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोष, जी आर. भटकळ फाउंडेशन, मुंबई, २००१ १८. गायकवाड, ड. आर., मराठी शोधप्रबंधाची वर्णनात्मक सूची(१९४७-२००४), नि र्मती संवाद, कोल्हापूर, २०११

(Back to Index) (Back to Agenda)